

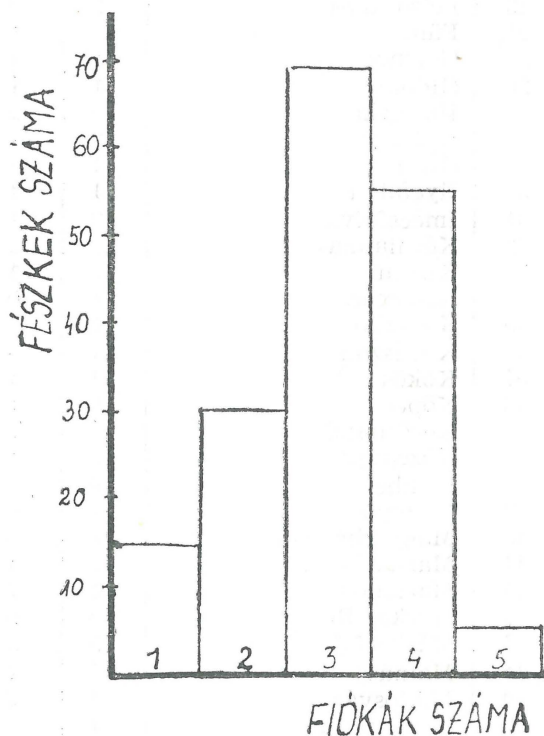
KOVÁSZNA MEGYE FEHÉR GÓLYA (*Ciconia ciconia* L.) ÁLLOMÁNYÁNAK HELYZETE AZ 1978-AS ÉVBEN

MOLNÁR LIDIA

Világviszonylatban nagy az érdeklődés a fehér gólya (*Ciconia ciconia* L.) populációdinamikája iránt. Számos nemzetközi szerv, mint például az UNESCO égisze alatt működő Nemzetközi Madárvédelmi Bizottság (International Council for Bird Preservation) foglalkozik ezzel a problémával. A különböző országokban lezajlott gólyaszámlálások Európa gólyaállományának számottevő csökkenését mutatták ki.

Hazánk gólyaállományának felmérése csak részben valósult meg. A rendelkezésemre álló irodalomban Bihar, Kolozs, Kovászna, Maros és Szeged megyékre vonatkozó adatok szerepelnek.

Kovászna megyében az első felméréseket BÉLDI M. végezte 1958-ban (2). Sem ez, sem a következő, 1963-as, ugyancsak BÉLDI M. által lebonyolított gólyaszámlálás nem terjedt ki a megye összes településére. 1962-ben és 1963-ban, bejárva az Udvarhelyi, Gyergyói, Csíki medencéket, KOVÁTS L. meglátogatta Erdővidék és a Kézdivásárhelyi medence egyes településeit is, feljegyezve az itt fészkelő gólyákra vonatkozó adatokat (5). Az 1970, 1971-es évek gólyaállományát FÓRIS P. mérte fel, adatait, melyek szintén csak egyes településekre vonatkoznak, nem tette közzé¹. Az első,

¹ Adatait később Kovács S. közli „A fehér gólyák (*Ciconia ciconia* L.) fészkelése Kovászna megyében 1974-ben” című dolgozatában.

1. ábra

1. számú táblázat

Kovászna megye gólyaállományának 1978 évi jellemzői

F. sz. 1	Helység 2	HPa 3	HPm 4	HPo 5	HE 6	HB 7	JZG 8	JZa 9	JZm 10
1	Aldoboly	2	2	0	0	0	7	3,50	3,50
2	Árapatak	2	1	1	0	0	4	2,00	4,00
3	Barátos	6	5	1	0	1	17	2,83	3,40
4	Bardóc	2	2	0	0	0	7	3,50	3,50
5	Barót	2	2	0	0	0	6	3,00	3,00
6	Bácstelek	1	0	1	0	0	0	0,00	0,00
7	Bereck	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
8	Bélafalva	1	1	0	0	0	1	1,00	1,00
9	Bibarcfalva	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
10	Bikfalva	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
11	Bitá	14	13	1	0	0	0	2,14	2,30
12	Bodok	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
13	Bodos	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
14	Bölon	3	3	0	0	0	9	3,00	3,00
15	Bükszád	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
16	Ciumelnic	1	1	0	0	0	4	4,00	4,00
17	Cófalva	1	0	1	0	0	0	0,00	0,00
18	Csernáton	0	0	0	2	0	0	0,00	0,00
19	Csomakőrös	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
20	Egerpatak	1	1	0	0	1	4	4,00	4,00
21	Esztelnek	1	1	0	0	0	1	1,00	1,00
22	Feldoboly	1	1	0	0	0	8	3,00	3,00
23	Felsőrákos	2	2	0	0	0	8	4,00	4,00
24	Füle	1	1	0	0	0	1	1,00	1,00
25	Gelence	1	1	0	0	0	2	2,00	2,00
26	Gidófalva	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
27	Hatolyka	2	2	0	0	1	7	3,50	3,50
28	Hídvég	12	11	1	1	0	36	3,00	3,27
29	Hilib	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
30	Ilyefalva	1	1	0	0	0	4	4,00	4,00
31	Imecsfalva	2	1	1	0	0	2	1,00	2,00
32	Kézdialmás	2	2	0	0	0	6	3,00	3,00
33	Kilyén	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
34	Kisbacon	1	0	1	0	0	0	0,00	0,00
35	Komolló	1	1	0	0	0	1	1,00	1,00
36	Kovászna	1	0	1	1	0	0	0,00	0,00
37	Kökös	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
38	Köpec	1	1	0	0	0	4	4,00	4,00
39	Kőröspatak	1	1	0	0	0	4	4,00	4,00
40	Középajta	1	1	0	1	0	4	4,00	4,00
41	Lemhény	6	5	1	0	0	16	2,66	3,20
42	Lisznyó	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
43	Magyarhermány	1	1	0	0	0	4	4,00	4,00
44	Martonfalva	1	1	0	0	0	4	4,00	4,00
45	Martonos	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
46	Márkos-Rét	0	0	0	0	1	0	0,00	0,00
47	Márkosfalva	5	3	2	0	0	9	1,80	3,00
48	Málnás	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
49	Miklósvár	4	3	1	0	0	9	2,25	3,00
50	Mikóújfalu	1	3	0	0	0	3	3,00	3,00

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
51	Nagyajta	14	13	1	0	0	45	3,21	3,46
52	Nagybacon	2	2	0	0	0	7	3,50	3,50
53	Nagyborosnyó	1	1	0	1	0	1	1,00	1,00
54	Nyújtód	3	2	1	0	0	6	2,00	3,00
55	Olasztelek	4	4	0	1	0	11	2,75	2,75
56	Oltszem	1	1	0	0	0	4	4,00	4,00
57	Papolt	1	1	0	0	0	2	2,00	2,00
58	Páké	31	25	6	1	0	76	2,45	3,04
59	Páva	0	0	0	1	0	0	0,00	0,00
60	Petőfalva	1	0	1	0	0	0	0,00	0,00
61	Réty	3	3	0	0	0	8	2,66	2,66
62	Sárfalu	5	5	0	1	0	17	3,40	3,40
63	Sepsimagyarós	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
64	Sepsiszentgyörgy	5	2	3	0	0	8	1,60	4,00
65	Száldobos	5	4	1	0	0	8	1,60	2,00
66	Szárabajta	1	0	1	0	1	0	0,00	0,00
67	Szárzapatak	1	1	0	0	0	2	2,00	2,00
68	Szászfalu	2	2	0	0	0	5	2,50	2,50
69	Szentivánlabor-falva	3	3	0	1	0	11	3,66	3,66
70	Szentkatolna	4	8	1	1	0	7	1,75	1,75
71	Szentlélek	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
72	Szitabodza	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
73	Szotyor	0	0	0	1	0	0	0,00	0,00
74	Szörce	1	0	1	0	0	0	0,00	0,00
75	Telek	1	1	0	0	0	2	2,00	2,00
76	Torja	1	1	0	0	0	3	3,00	3,00
77	Uzon	11	10	1	1	0	34	3,09	3,40
78	Zalán	1	1	0	0	0	2	2,00	2,00
79	Zalánpatak	1	0	1	0	0	0	0,00	0,00
80	Zoltán	1	1	0	0	0	2	2,00	2,00

az egész megye területére kiterjedő gólyaszámlálást KOVÁCS S. végezte 1974-ben (7, 8).

Az eddigi felmérések eredményeinek összehasonlításakor tekintettel kell lennünk arra, hogy azok különböző módszerekkel, leginkább kérdőívek segítségével történtek.

Az 1978-as gólyaszámlálás személyes felmérések alapján történt csupán öt helységbe nem sikerült eljutnom, ahonnan levél útján szereztem az adatokat. Az 1958-as első állományfelmérés óta eltelt 20 év populációdinamikai értékelésekre is lehetőséget ad; ezért is tulajdonítottam fontos-ságot az idej gólyaszámlálásnak.

Az 1978-as gólyaszámlálás eredményei

A begyűjtött adatokat a nemzetközileg elfogadott értékelés szerint dolgoztam fel és közlöm az 1. számú táblázatban (a nemzetközileg elfogadott betűjelzéseket használtam) (11, 12).

HPa =fészkelő párok (általában)

HPm =fészkelő párok kirepült fiókákkal

HPo	=fészkelő párok kirepült fiókák nélkül
HE	=fészek egy golyával
HB	=fészek alkalmi látogatóval
JZG	=a területen kirepült fiókák összlétszáma
JZa	=fiókaszám átlag egy fészkelő párra (általában)
JZm	=fiókaszám átlag egy fészkelő párra (fiókával)
%HPo	=HPo százaléka a HPm+HPo összegben

A táblázatba foglalt adatokat összegezve, a megye területén élő golya-állományt 1978-ban a következő értékek jellemzik:

HPa=206, HPm=175, HPo=31, HE=14, HB=5, JZG=529, JZa=2,56, JZm=3,02, STD=5,56 (golyapár sűrűség 100 km²-re), %HPo=15,0.

A megye 138 települése közül 80-ban (57,9%) összesen 225 fészket találtam (HPa+HE+HB). A fészek számszerinti megoszlását a 2. számú táblázatban foglaltam össze (lásd még az 1. és 5. számú táblázatot).

2. számú táblázat

Fészek száma	1	2	3	4	5	6	7	12	13	14	32
Helységek száma	46	15	4	2	5	2	1	1	1	2	1

Amint az a táblázatból kitűnik, az 1—2 fészkekkel rendelkező települések vannak túlsúlyban. Nagyrészüket a fészkelőterületek szélén, a Baróti, Bodoki, Berecki, Bodzafordulói hegységek lábainál fekszik. A jelentősebb golyástelepülések: Páké (32), Bita (14), Nagyajta (14), Hídvég (13), Uzon (12) az Olt és a Feketeügy mentén található. Míg a széleken fekvő települések golyaállománya elég stabil, addig a fentebb felsorolt helységek nagy ingadozásokat mutat.

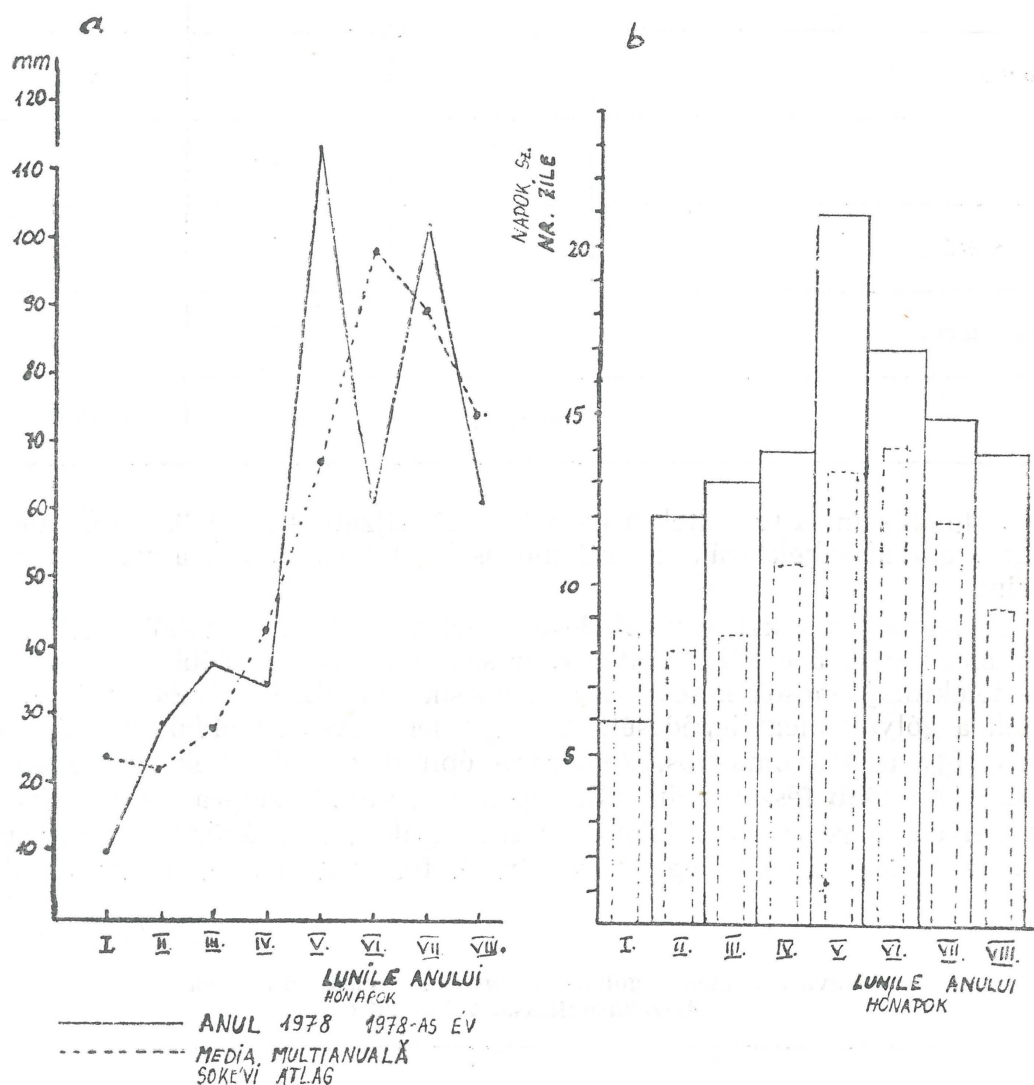
Az 1978-ban létező 225 fészekből 175-ben volt sikeres a költés. A különböző fiókszámmal rendelkező fészkek megoszlását az 1. számú ábrán szemléltetjük a következőképpen:

1 fiókás fészkalja	15 fészekben
2 „ „	31 „
3 „ „	69 „
4 „ „	55 „
5 „ „	5 „

Az 1978-as évben a 3 és 4 fiókás fészkek voltak túlsúlyban, ami igazolja a magas JZa értéket is (3,02).

Golyaállományunk idei gyarodását (529 kirepült fióka) leginkább az időjárási viszonyok kedvező voltával magyarázhatjuk, nem pedig a benépesített biotópok ökológiai viszonyainak javulásával.

A 2. számú ábra szemlélteti az 1978-as év január—augusztusi csapadékmennyiséget (a) és az esős napok számát (b) a sokévi átlaghoz viszonyítva. Megfigyelhetjük, hogy február—július hónapok csapadékmennyisége meghaladta a sokévi átlagot, akárcsak az esős napok száma. Különösen sok csapadék hullott májusban és júliusban (113,9 mm; 21 esős nap — 102,2 mm; 15 esős nap). Június az átlagnál szárazabb volt

2. ábra

(61,6 mm — 98,1 mm-el szemben), viszont a májusi bő csapadékmennyiség ebben a hónapban is éreztette hatását. A tavaszi-nyári nedves időjárás kedvezett a sokfiókás fészekaljok felnevelésének; ehhez elegendő táplálékmenyiség állt a gólyaszülők rendelkezésére.

3. számú táblázat

A fészkek helye (aljzata)		Esetek száma	%
tetőgerinc — csűr — háztető — istálló	144 14 12	171	76,00
kémény		37	16,40
fa		9	4,00
villanyoszlop		7	3,20
ventillátorcső		1	0,40
	Összesen	225	100,0%

Felméréseim kiterjedtek a gólyafészkek aljzatára is. A 3. számú táblázat a gólyafészkek számszerinti megoszlását tartalmazza a tartó aljzat szerint.

A legtöbb fészket cserépfedésű csűrök, háztetők, istállók gerincén találtam, s csak 5 esetben volt a csűr szalmával fedve. Több helységben is a telektulajdonosok kereszt, kosár, kocsikerék stb. kihelyezésével segítették a gólyák megtelepedését. A megyében kevés az oldalnyillású kémény, így a hagyományos, kéményre épített gólyafészkek száma elég kicsi. Mind több fészkek épül villanypóznára, táviróoszlopra. Igen szokatlan helyen, a rétyi lenfeldolgozó üzem egyik nem működő ventillátorcsővére építette fészket egy gólyapár. A felsorolt tények arra utalnak,

4. számú táblázat

**Kovászna megye gólyaállományára vonatkozó adatok
összehasonlítása. 1974—1978**

Év	HPa	HPm	HPo	JZG	JZa	JZm	% HPo
1974	227	165	62	357	1,57	2,16	26,8
1978	206	175	31	529	2,56	3,02	15,0

hogy a fehér gólya fészkelőhelye megválasztásában nagy alkalmazkodóképességet mutat.

KOVÁCS S. „Cuibăreia berzei albe (Ciconia ciconia L.) în județul Covasna în anul 1974“ című dolgozatában a gólyaállományt a következő fogalmak jellemzik: „lakott fészkek száma“; „sikeres költések száma“, „sikertelen költések száma“, „kirepült fiókák átlaga“. Mivel én a nemzetközileg elfogadott terminológiát (11, 12) használtam, mely nem minden esetben fedti a Kovács S. szakkifejezéseit, az összehasonlítás kedvéért azokat a következőképpen egyeztettem: lakott fészkek száma=HPa, sikeres költések száma=HPm, sikertelen költések száma=HPo, kirepült fiókák átlaga=Jzm. Az 1974. évi HPa és HPo értékek magukban foglalják az egy gólyás fészkeket (HE) is. Ugyanakkor, a meglévő adatok alapján kiszámítottam a JZa és $\%HPo$ értékeket az 1974-es évre, melyek nem szerepelnek az említett dolgozatban.

Ha a fenti értékegyeztetéseket elfogadjuk, a 4. számú táblázat számértékeinek összehasonlítása alapján megállapíthatjuk, hogy az 1978-as év kedvezett a gólyaállomány szaporodásának. Erre utalnak az elég magas JZa és JZm és az alacsony $\%HPo$ értékek.

Az 1978-as évben 1974-hez viszonyítva a gólyástelepülések száma 88-ról 80-ra csökkent. A gólyafészek nélkül maradt települések 63,6%-ban 1974-ben egyetlen fészek volt.

Kovácsna megye gólyaállományának populációdinamikája

A megye területén élő gólyaállomány populációdinamikai vizsgálata a már megemlített felmérési módszerek különböző volta, és sok esetben az adatok hiánya miatt nehézségekbe ütközik.

Az 5. számú táblázatban azokat a helységeket soroltam fel, melyekben 20 év alatt (1958—1978) gólyafészek létezett, előre véve azokat a településeket, melyek hiánytalan adatokkal rendelkeznek. Ennek a 29 településnek az adatai alapján vontam le populációdinamikai következtetéseimet, mivel csak ebben az esetben támaszthattam alá állításaimat konkrét tényekkel. A táblázatban a következő összeírások eredményeit tüntettük fel: 1958 — BÉLDI M., 1963 — BÉLDI M., 1970 — FÓRIS P., 1974 — KOVÁCS S., 1978 — MOLNÁR L. Ezek az adatok csak a lakott fészkek számára vonatkoznak (1978-ban HPa+HE), mivel az eddigi felmérések (kivéve 1974-et) a kirepült fiókák összeírására nem terjedtek ki. Külön oszlopban a következő rövidítésekkel tüntettem fel minden egyes helység gólyaállományának (fészkek számának) alakulását 20 év alatt: N=növekvő tendencia, CS=csökkenő tendencia, V=változatlan állomány.

Amint az az 5. számú táblázatból és a 3. számú ábrából is kitűnik, 1958—1978 között a 29 helységről csak 4-ben volt jelentéktelen állománygyarapodás (13,8%), 14 településben (48,2%) az állomány (fészkek száma) csökkent (jelentősebb csökkenések voltak Martonfalván 7-ről 1-re, Hatolykán 6-ról 2-re, Barátoson 11-ről 6-ra), 11 helységben (38%) az állomány változatlan maradt. 1958-ban e helységekben összesen 135 fészek

5. számú táblázat
Kovászna megye gólyaállományának alakulása 1958—1978 között

F. sz.	Helység	Fészkek száma					állomány alakulása
		1958	1963	1970	1974	1978	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Árkos	1	4	2	1	0	CS
2	Barátos	11	12	5	6	6	CS
3	Bibarcfalva	1	1	1	0	1	V
4	Cófalva	3	4	1	1	1	CS
5	Csernáton	2	1	1	2	2	V
6	Egerpatak	2	1	1	1	1	CS
7	Gidófalva	1	1	1	1	1	V
8	Hatolyka	6	3	3	3	2	CS
9	Kézdialmás	1	1	2	2	2	N
10	Kisbacon	1	1	1	1	1	V
11	Kökös	2	1	1	1	1	CS
12	Köpec	3	3	1	1	1	CS
13	Kőröspatak	1	1	1	2	1	V
14	Magyarhermány	1	1	1	1	1	V
15	Martonfalva	7	5	4	2	1	CS
16	Miklósvár	3	2	2	3	4	N
17	Nagyajta	17	18	10	6	14	CS
18	Nagybacon	1	1	2	2	2	N
19	Nagyborosnyó	3	4	3	4	2	CS
20	Oltszem	1	1	1	1	1	V
21	Papóc	1	1	1	1	1	V
22	Páké	37	(53?)	21	22	32	CS
23	Páva	1	1	1	1	1	V
24	Petőfalva	2	2	1	3	1	CS
25	Szentkatolna	4	3	3	3	5	N
26	Szentlélek	1	1	1	1	1	V
27	Szörcse	3	6	1	1	1	CS
28	Uzon (Uzonrét)*	16	15	7	15	12	CS
29	Zoltán	1	2	1	1	1	V
30	Aldoboly	1	—	—	2	2	N
31	Árapatak	—	—	1	1	2	N
32	Bardóc	—	1"	1	1	2	N
33	Barót	—	2"	3	2	2	V
34	Bácstelek	—	—	1	1	1	V
35	Bereck	—	—	1	1	1	V
36	Bélafalva	1	1	—	0	1	V
37	Bikfalva	1	1	—	1	1	V
38	Bitá	16	22	—	16	14	CS
39	Bodok	1	1	—	1	1	V
40	Bodos	—	—	—	1	1	V
41	Bodzaforduló	—	—	—	3	0	CS
42	Bölon (Bölonpatak)*	9	—	—	7	3	CS
43	Bükszád	—	—	—	1	1	V
44	Ciumelnic	—	—	—	1	1	V
45	Csomakörös	1	2	—	1	1	V

* A zárójelben szereplő helységekből 1978-ban nem volt fészkek

" Az adatok KOVÁTS L.-től származnak

5. számú táblázat (folytatás)

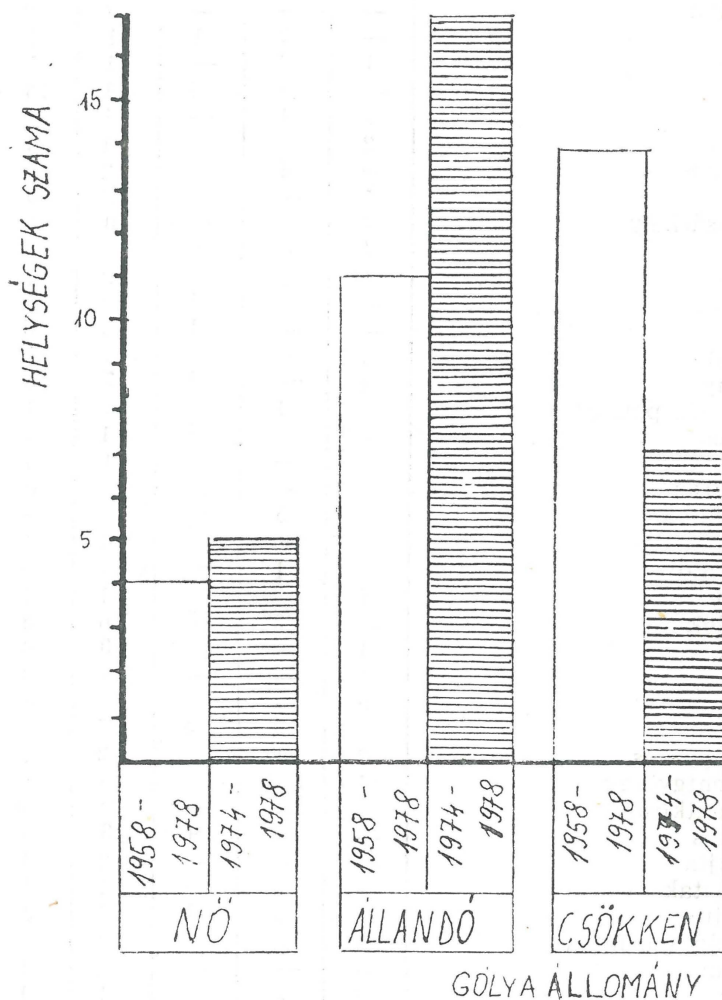
1	3	4	5	6	7	8	
46	Dobolló (Dobollópatak)*	—	—	—	3	0	CS
47	Erőd	—	—	1	2	0	CS
48	Esztelnek	1	—	1	1	1	V
49	Feldoboly	—	—	—	1	1	V
50	Felsőrákos	—	2"	—	3	2	V
51	Futásfalva	—	—	—	2	0	CS
52	Füle	—	2"	1	1	1	CS
53	Gelence	1	1	—	1	1	V
54	Hídvég	—	—	9	11	13	N
55	Hilib	1	1	—	1	1	V
56	Ilyefalva	2	—	—	1	1	CS
57	Imecsfalva	—	4	2	2	2	CS
58	Kálnok	1	—	—	0	0	CS
59	Kézdivásárhely	1	—	—	0	0	CS
60	Kilyén	1	—	—	1	1	V
61	Komolló	—	2	—	2	1	CS
62	Kovászna	—	—	1	2	2	N
63	Kóvár	—	—	1	1	0	CS
64	Középajta	1	—	2	1	2	N
65	Lemhény	14	—	4	7	6	CS
66	Lisznyó (L. patak)*	1	1	—	2	1	V
67	Martonos	—	—	1	1	1	V
68	Márkos	—	—	—	1	0	CS
69	Márkos-Rét	—	—	—	2	0	CS
70	Márkosfalva	7	5	—	2	5	CS
71	Málnás	—	—	1	1	1	V
72	Mikóújfalva	1	1	—	1	1	V
73	Nyújtód	7	—	2	1	3	CS
74	Olasztelek	—	3"	3	6	5	N
75	Ozsdola	1	—	1	0	0	CS
76	Polyán	1	—	—	1	0	CS
77	Réty	5	—	—	2	3	CS
78	Sárfalva	—	6	5	6	6	V
79	Sepsimagyarós	2	1	—	2	1	CS
80	Sepsiszentgyörgy	11	—	—	5	5	CS
81	Sepsiszentkirály	—	—	—	1	0	CS
82	Száldobos	—	4"	4	3	5	N
83	Szárzajta	—	—	—	2	1	CS
84	Szárzapatok	—	—	—	1	1	V
85	Szászfalu	—	—	1	2	3	N
86	Szentivánlaborfalva	3	—	4	4	4	N
87	Szitabodza	—	—	—	1	1	V
88	Szotyor	1	—	1	1	1	V
89	Tamásfalva	3	—	—	1	0	CS
90	Telek	2	—	1	1	1	CS
91	Torja	—	—	—	3	1	CS
92	Vargyas	—	—	2	1	0	CS
93	Zalán	—	—	—	1	1	V
94	Zalánpatok	—	1	—	0	1	V
95	Zágon	1	1	—	0	0	CS

* A zárójelben szereplő helységekből 1978-ban nem volt fészek

" Az adatok KOVÁTS L.-től származnak

volt, ez a szám 1978-ban 99-re csökkent (26,6%). A 4. számú ábrán 5 település gólyaállományának alakulását ábrázoltam, a tárgyalt 20 év alatt.

Ugyanabban a 29 helységben 1974-hez viszonyítva 1978-ban valamelyest javult a gólyaállomány helyzete. Így 5 helységben (17,2%) növekedett a gólyafészkek száma (Nagyajta 6-ról 14-re, Páké 22-ről 32-re), 7 helységben (24,2%) csökkenést észlelhettünk és 17 helységben (58,5%) változatlan az állomány. 1978-ban a gólyafészkek száma 89-ről 99-re

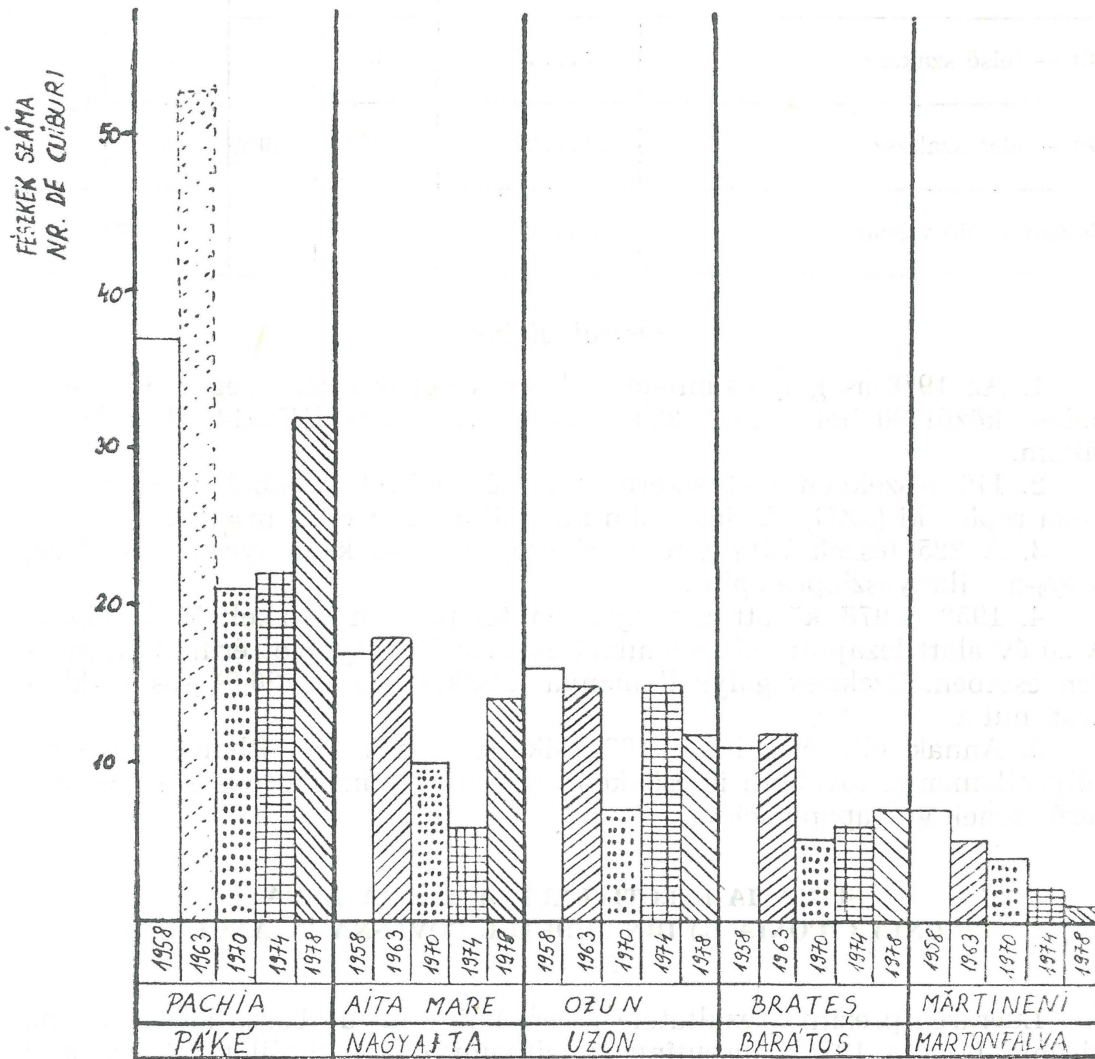
3. ábra

emelkedett. A 29 helység gólyaszaporulata 139 fiókaról (1974) 251-re (1978) növekedett.

A mellékelt megyeterképen az 5. táblázatban felsorolt helységeket tüntettem fel állománydinamikai szempontból. A 66 hiányos adatokkal rendelkező település esetében a gólyaállomány fejlődési irányának megállapítását az első számlálási évtől kezdettem, így elkerülhetetlenül fel-

lép bizonyos hibaszázalék. A 29, illetve 95 helységre vonatkozó százalékarányok között a következő eltéréseket találtam: növekvő tendencia $+0,9\%$ (13,8—14,7%), csökkenő tendencia $-1,9\%$ (48,2—46,3%), változatlan állomány $+1\%$ (38—39%); tehát a maximális eltérés $1,9\%$.

A gólyástelepülések 55,8%-a (53 helység) a Feketeügy és mellékfolyói, 41%-a (39 helység) pedig az Olt mentén található. (lásd a térkép és 6. számú táblázat)

4. ábra

Az elmúlt 20 évben a gólyaállomány csökkenése nagyobb volt a Feketeügy mentén (a települések 56,6%-ában az állomány csökkenést mutat). Ennek egyik oka a tárgyalt 20 év alatt végbement tájtalakító emberi tevékenység (folyóvízszabályozás, lecsapolások, a mezőgazdasági területek kiterjedése, kemizálás stb.), mely kihangsúlyozottabb volt ezen a vidéken.

6. számú táblázat

A gólyástelepülések megoszlása Kovászna megye egyes földrajzi egységei között

Földrajzi egység	Gólyástelepülések száma	Települések száma CS-val	Eltűnt gólya-fészkes telep
Kézdivásárhelyi Medence-Feketeügy	53 ... 55,8%	21 ... 39,6%	6 ... 16,9%
Olt — felső szakasz	17 ... 17,9%	3	3
Olt — alsó szakasz	22 ... 23,1%	4	2
Bodzaforduló vidéke	3 ... 3,2%		1 ... 33,3%

Összefoglalás

1. Az 1978-as gólyaszámlálás alkalmával Kovászna megye 138 települése közül 80 helységben 225 fészket (HPa=206, HE=14, HB=5) találtam.

2. 175 fészekben volt sikeres a költés (HPM), ezekből összesen 529 fióka repült ki (JZG). A fiókaszám átlag JZa=2,56 és JZm=3,02.

3. A 225 fészek 76%-a tetőgerincre, 16,4%-a kéményre, 4%-a fára, 3,2%-a villanyoszlopra épült.

4. 1958—1978 között a megye 95 településén fészkeltek a gólyák. A 20 év alatt lezajlott gólyaszámlálások csak 29 helységet érintettek minden esetben. Ezeknek gólyaállománya (fészkek száma) 26,6%-os csökkenést mutat.

5. Annak ellenére, hogy 1978 sikeres évnak számítható, megyénk gólyaállománya továbbra is csökken, ugyanúgy mint Európa számos más területének gólyapopulációja.

**SITUAȚIA EFECTIVULUI DE BARZĂ ALBĂ
(CICONIA CICONIA L.) DIN JUDEȚUL COVASNA ÎN ANUL 1978**

Rezumat

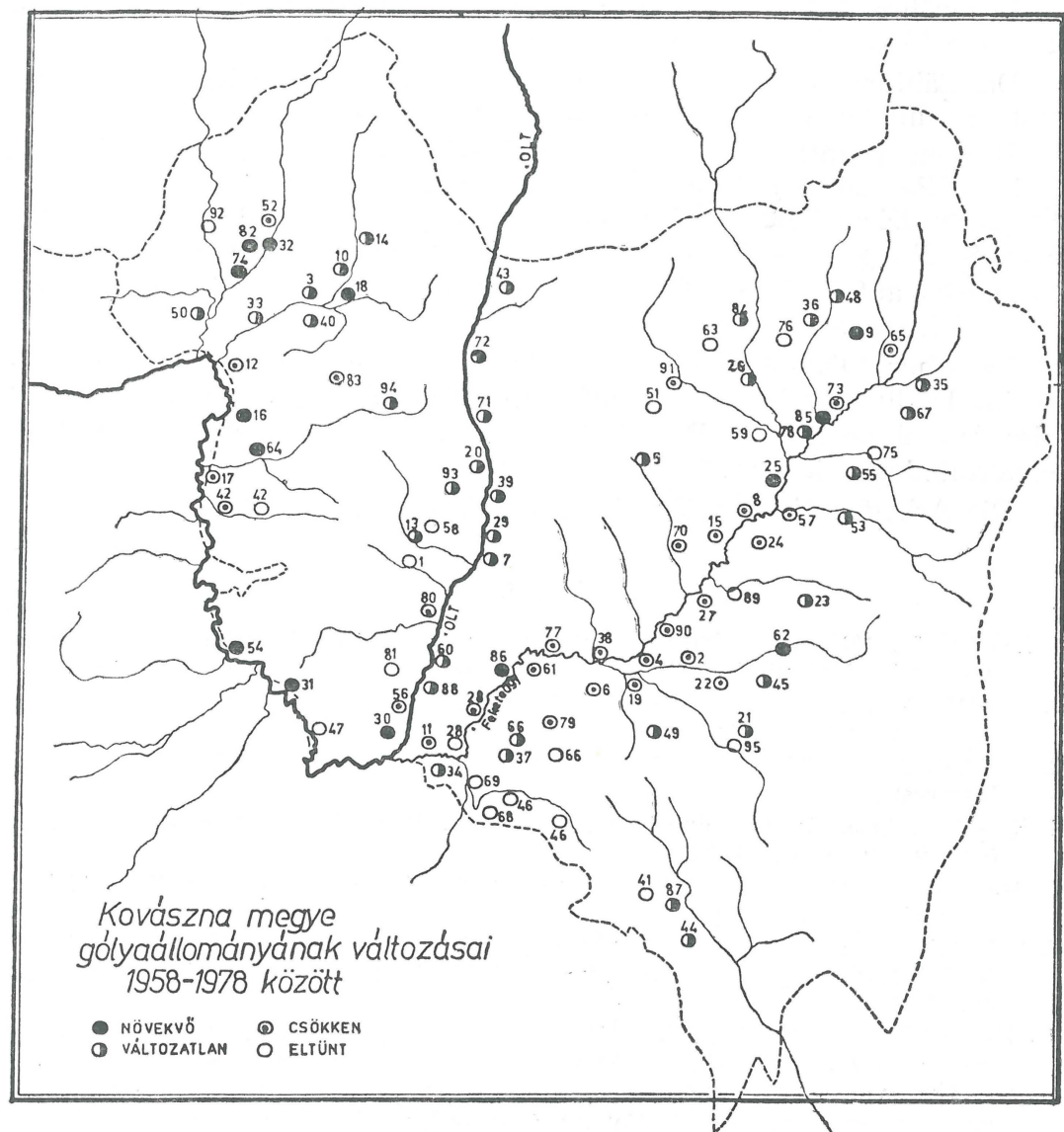
Lucrarea prezintă rezultatele recensămîntului de barză albă (*Ciconia ciconia* L.) din 1978, discutînd și dinamica populațiilor dintre anii 1958—1978.

Metoda de recenzare a fost cea de deplasare la fața locului; numai 5 localități — nu au fost vizitate personal, datele fiind obținute prin colaboratori.

În 1978 efectivul de barză albă din județ este caracterizat prin următoarele valori: HPa=206; HPM=175; HPo=31; HE=14; HB=5; JZG=529; JZa=2,56; JZm=3,02; STD=5,56; %HPo=15,0. Din cele 138 de

localități în 80 am găsit 225 de cuiburi, dintre care 76% pe culmea acoperișurilor, 16,4% pe coșuri, 4% pe copaci, 3,2% pe stâlpi electrici.

Între anii 1958—1978 în 95 de localități au cuibărit berzele. Dintre acestea numai 29 au fost cuprinse, în toate cazurile, de cele 5 recensă-

5. ábra

minturi. În cele 29 de localități în cei 20 de ani efectivul (numărul de cuiburi) a avut o scădere de 26,6%.

Lucrarea cuprinde 6 tabele, 4 figuri și o hartă.

**BESTAND DES WEISSSTORCHES (CICONIA CICONIA L.)
AUS DEM KOMITAT COVASNA IM JAHRE 1978**

Zusammenfassung

Die Arbeit bietet die Ergebnisse der Bestandsaufnahme des Weissstorches während des Jahres 1978 dar und behandelt die Bestandsschwankungen zwischen den Jahren 1958—1978.

Die Zählungen wurden persönlich durchgeführt und bloß aus 5 Ortschaften erhielten wir briefliche Auskünfte.

Der im Komitat lebende Bestand zeigte im Jahre 1978 folgende Werte: HPa=206; HPm=175; HPo=31; HE=14; HB=5; JZG=529; JZa=2 56; JZm=3,02; STD=5,56; $\%HPo=15,0$. Unter den 138 vorhandenen Siedlungen fanden wir in 80 Ortschaften 225 Nester. Von diesen waren 76% auf Giebeln, 16,4% auf Schornsteinen, 4% auf Bäumen und 3,2% auf Leitungsmästen angelegt.

Zwischen 1958—1978 nisteten in 95 Ortschaften des Komitates Weissstörche. In diesen 20 Jahren wurden die Bästende aus 29 Ortschaften bei jeder Aufnahme erfasst. Der Bestand (Zahl der Nester) dieser Ortschaften verminderte sich um 26,6%.

Die Arbeit enthält 6 Tabellen, 4 Abbildungen und 1 Karte.

IRODALOM

1. BÉCZY T., 1970, *Contribuții la cunoașterea răspîndirii berzelor (Ciconia ciconia L.) în Bazinul Crișurilor.*, Caiet de comunicări 8, Oradea, pp. 57—67.
2. BÉLDI M., 1961, *Stork Census in Háromszék (RPR) in the year 1958* Aquila, t. 67—68, pp. 204—206.
3. HAMAR M., TUTA AL., 1974, *Populații de animale*, Ed. Enciclopedică Română, București.
4. KOHL I., 1955, *Az 1954 évi gólyaszaporulat a Romániai Magyar Autonóm Tartományban*, Aquila, t. 59—62, pp. 377.
5. KOVÁTS L., 1958, *A fehér gólya elterjedése Délkelet-Erdélyben 1962—63-ban*, Aquila, t. 75, pp. 231—258.
6. KOVÁTS L., 1970, *Situația populației de berze (Ciconia ciconia L.) din Valea Erului (jud. Bihor) în vara anului 1968*, Caiet de comunicări 8, Oradea, pp. 71—88.
7. KOVÁCS S., 1975, *A fehér gólyák (Ciconia ciconia L.) fészkelése Kovászna megyében 1974-ben*, Aluta, 1974—75, Sepsiszentgyörgy, pp. 479—485.
8. KOVÁCS AL., 1976, *Cuibărirea berzei albe (Ciconia ciconia L.) în județul Covasna în anul 1974*, Ocrot. Nat. Med. Inconj. 20., Nr. 1., pp. 39—43.
9. JAKAB B., 1978, *Weisstorchbestand Ungarns 1974*, Aquila, t. 84, pp. 37—50.
10. MARIÁN M., 1971, *A gólya populáció-dinamikája Magyarországon (1963—1968)*, Móra Ferenc Múzeum évkönyve 1971—1, pp. 37—72.
11. SCHÜZ E., SZIJJ J., 1960, *Bestandsveränderungen beim Weiss-Storch; Vierte Übersicht 1954 bis 1958*, Vogelwarte 20, pp. 258—273.
12. SCHÜZ E., SZIJJ J., 1975, *Bestandsveränderungen beim Weiss-Storch; fünfte Übersicht: 1959—1972*, Vogelwarte 28, pp. 61—93.